

1996- 2009 Türkiye Güzellerinin Karakteristik Yüz ve Makyaj Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Celalettin Rumi Çelebi*

Tülay Kahraman**

Ömür Uçar***

Giriş

Güzellik yarışmalarının tarihsel geçmişine bakıldığında, tarihteki ilk güzellik yarışmasının Homeros'un 'İlyada' isimli eserinde konu edildiği ve Yarışma'nın üç tanrıça arasında geçtiği söylenmektedir. Afrodit'in birinci seçildiği ve yarışmanın, M.Ö. 2. binlerde Anadolu'da İda olarak bilinen Kaz Dağları'nda düzenlendiğini görülmektedir.¹ Günümüzdeki şekli ile ilk güzellik yarışmaları, 19 Eylül 1888 yılında Belçika'da düzenlenmiş ve 350 aday bu yarışmaya katılmıştır. İlk resmi uluslararası güzellik yarışması ise 14 Nisan 1908'de İngiltere'de gerçekleştirilmiştir. Türkiye'deki ilk güzellik yarışması, 1926 yılında İpek Film önderliğinde Melek Sinemasında düzenlenmiş, yarışmayı sinemanın yer göstericisi olan Matmazel Araksi Çetinyan kazanmıştır. Fakat yarışma geçersiz sayılmıştır. Türkiye'de ilk resmi güzellik yarışması, 1929 yılında M. Kemal Atatürk'ün direktifi ile Cumhuriyet Gazetesi tarafından düzenlenmiştir. Bu yarışmayı Feriha Tevfik kazanmıştır. 1932 yılında yapılan yarışmada ise Keriman Halis Türkiye Güzeli seçilmiş, aynı yıl Dünya Güzellik Yarışması da

*Doç. Dr. Celalettin Rumi Çelebi

Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi,
Ankara.

ccelebi@gazi.edu.tr

** Tülay Kahraman

Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim
Görevlisi, Ankara.

mtulay@gazi.edu.tr

*** Ömür Uçar

Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim
Görevlisi, Ankara.

omuru@gazi.edu.tr

¹ Azra Erhat, *Homer, İlyada*, Can Yayınları, İstanbul 1996.

birinci olmuştur. 1933 yılında yapılan yarışmadan sonra, 1950 yılına kadar Türkiye’de Güzellik Yarışmaları yasaklanmıştır. Yasak sonrası 1958 yılında Türkiye’de ilk kez uluslararası güzellik yarışması düzenlenmiştir.² 1970’lerden sonra Ses ve Hayat Dergileri tarafından düzenlenen yarışmalar 1980-1990 yılları arasında Hürriyet Gazetesinin Kelebek Eki ve Günaydın Gazetesinin Saklambaç Eki tarafından himaye edilmiştir. 1990’dan itibaren yarışma Star TV tarafından gerçekleştirilmiştir. Sonraki yıllarda Kanal D ve Kanal 1 yarışma organizasyonlarında etkin bir konum yakalamıştır. Halen Miss Globe Turkey yarışması Kanal D, Miss Turkey Güzellik Yarışması ise Kral TV tarafından yürütülmektedir.³

Güzellik yarışmaları, kadınların feminen özelliklerini vurgulayarak güzellik kavramını öne çıkarmaktadır. Güzellik yarışmaları, kadınları bir kaidenin üzerine oturtup onları nesneleştirerek, bir ideale dönüştürdüğü gibi, güzelliğin evrensel bir değer olduğunu ve bütün kadınların bu güzelliğin peşinde olması gerektiği mesajını iletirler.⁴

Güzellik yarışmalarının ana ögesi olan kadın, moda ile yakın ilişkiler içerisindedir. Medya aracılığı ile topluma tanıtılması, toplumdaki algılanışı yönlendiren önemli bir gösterge olmuştur.

Cumhuriyet öncesi Türk Toplumunda, baskın dinsel kimlik nedeni ile Türk Kadının dış güzelliği geri plana itilmiş, önemli olanın ruh güzelliği olduğu sürekli olarak vurgulanmıştır. Cumhuriyetin ilanı, sosyal ve kültürel alanda yeni düzenlemeler getirmiştir. Kadınlarımız kara çarşıftan çıkarılmış, sosyal yaşama katılabilen eğitimli kadın figürü ortaya konulmuştur. Medeni kanunla beraber kadınlara yeni haklar tanınmış, geleneksel çevrelerin tepkilerine bakılmaksızın Türk Kadını toplumsal yaşamın bir parçası haline getirilmiştir.⁵ Yapılmaya başlandığı ilk günden itibaren Güzellik Yarışmaları, Türk Kadınının Cumhuriyet Devrimleri ile birlikte özgürleşmesinin bir kanıtı olarak algılanmıştır. Aynı zamanda Türkiye’nin uygar uluslar ile sosyal yaşam alanında da boy ölçüşebilecek yetenekte olduğu vurgulanmak istenmiştir. Ayrıca basında yayınlanan yazılarda peçe ve çarşıftan kurtularak özgürlüğünü kazanan çağdaş Türk Kadınının ulaştığı noktayı göstermesi açısından önem taşımaktadır. Bu yarışmalar, Türkiye Cumhuriyeti vizyonunun ülke içinde ve dünya

² http://tr.wikipedia.org/wiki/guzellik_yarismasi; Doğan Duman, Pınar Duman, “Kültürel Bir Değişim Aracı Olarak Güzellik Yarışmaları”, *Toplumsal Tarih*, Ed. Ekrem Çakıroğlu, S. 42, Tarih Vakfı, İstanbul 1997, s. 26.

³ http://tr.wikipedia.org/wiki/guzellik_yarismasi

⁴ Pınar Öztamur, “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Güzellik Yarışmaları ve Feminen Kadın Kimliğinin Kuruluşu”, *Toplumsal Tarih*, Ed. Mustafa Yolaç, S. 99, Tarih Vakfı, İstanbul 2002, s. 47.

⁵ Doğan Duman, Pınar Duman, “Kültürel Bir Değişim Aracı Olarak Güzellik Yarışmaları”, *Toplumsal Tarih*, Ed. Ekrem Çakıroğlu, S. 42, Tarih Vakfı, İstanbul 1997, s. 21.

ülkelerinde tanıtılması için bir araç olarak kullanılmıştır.⁶ En eski çağlardan beri güzellik arzulan bir olgudur, kadınla bütünleşmiştir ve kadın güzelliği toplumun estetik beğenisini değiştirebilecek bir güce sahiptir.

Güzelliğin iki önemli bakış açısı vardır. “Güzellik, şekil ile hacim arasındaki dengedir” tanımı ile güzelliğin objektifliği vurgulanırken; “güzellik, bir canlının, somut bir nesnenin veya soyut bir kavramın algısal bir haz duyumsatan, hoşnutluk veren hususiyetidir” şeklinde de subjektifliği vurgulanmıştır. Genel tanımı ile; “güzellik, insan yüzünde ya da diğer bir objede görünüşü keyiflendiren biçim, orantı, renk gibi kalitelerin kombinasyonudur” şeklinde tanımlanabilir.⁷

Estetik olgusu güzellik anlayışını etkilemekte ve estetik kavramı güzellik kavramı ile bir arada kullanılmaktadır.⁸ Estetik genellikle insanın dış dünyaya ilişkin “güzel” ve “çirkin” sözcükleri ile dile getirdiği bir anlayıştır.⁹ Bu anlayış kişilerin birikimleri sonucu verdikleri öznel bir karardır.¹⁰ Ancak güzellik anlayışının; estetik ifadelerle değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Bu durum güzellik yarışmalarında seçilen güzellerin herkes tarafından kabul edilebilir bir sonuca ulaşmasını zorlaştırmaktadır.¹¹ Ancak Platon ve Aristoteles, güzelliğin mutlak, kavranabilir ve ideal olması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu da oran, simetri ve ölçü ile ilişkilendirilmektedir. Bu söylemi tarihte ilk kez, Pisagor “Altın Oran Teorisi” ile ifade etmiştir.

Altın oran, simetrik olan insan yüzlerinin, olmayanlarıkinden daha çekici olduğunu vurgulamaktadır. Güzellik anlayışının ve modanın kültürler arası farklılık göstermesine rağmen güzelin algılanmasında çeşitli ortak noktaların bulunduğu da bilinmektedir.¹²

Fiziksel güzelliği ölçmenin ortak bir yolu, toplumun genel kanısının ortaya konduğu güzellik yarışmalarıdır. Ancak güzellik yarışmaları, göreceli olan güzellik kavramının değerlendirilmesinde tartışmalara sebep olmuştur. Güzellik yarışmaları; çeşitlilikte birlik,

⁶ *agm.*, s. 26.

⁷ Pierre Fournier, “Lorenz Güzellik Teorisi”, *Türkiye Klinikleri Kozmetoloji Dergisi*, S. 3, Ed. Seher Bostancı, Ortadoğu Yayıncılık, Ankara 2003. s. 124.

⁸ Yalçın Yılmaz, *Estetik ve Ahlaki Açından Toplumsal Değişmenin Bir Göstergesi Olarak Güzellik Yarışmaları*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2004, s. 2.

⁹ Nejat Bozkurt, *Sanat ve Estetik Kuramları*, Asa Yayıncılık, Bursa 2000, s. 10.

¹⁰ Aykut Mahzar, “Güzellik Üzerine”, *Milli Kültür*, S. 60, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s. 14.

¹¹ Yalçın Yılmaz, *Estetik ve Ahlaki Açından Toplumsal Değişmenin Bir Göstergesi Olarak Güzellik Yarışmaları*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2004, s. 6.

¹² <http://tr.wikipedia.org/wiki/Guzellik>; Fournier Pierre, “Lorenz Güzellik Teorisi”, *Kozmetoloji*, Ed. Seher Bostancı, S. 3, Türkiye Klinikleri, Ankara 2003, s. 126.

oran ve uyum aramaktadır. Bu çalışmada, seçilmiş olan güzellerin, yüz özelliklerinin temel kriterleri ortaya konularak, seçimin neye göre yapılacağı konusuna açıklık getireceği düşünülmektedir. Bu konuda yapılan tarama sonucunda yazılı literatüre rastlanmamıştır. Ancak 1929-1933 yılları arasındaki Türkiye Güzellerinin saç tasarımlarının benzer bir yöntemle değerlendirildiği belirlenmiştir.¹³ Bu araştırmada 1996- 2009 yılları Türkiye Birinci Güzellerinin; ten rengi, yüz şekli, ve yüzün temel özelliklerini oluşturan unsurları ile güzellere uygulanan makyajın; türü, rengi ve gözlenebilir makyaj özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Küreselleşmenin yoğun olarak yaşandığı günümüzde güzellik yarışmaları; toplumdaki değişen güzellik anlayışı hakkında bilgilenmemize yardımcı olmakta ve toplumsal olarak değişimler izlenebilmektedir. Güzellik yarışmalarına yönelik yapılacak çalışmalar dönemin değişen güzellik anlayışı ve moda eğilimlerinin değerlendirilmesine de imkan sağlamaktadır.

1996- 2009 yılları arasında birinci seçilen güzellerin yüz ve makyaj özelliklerinin incelenmesini sağlayan bu araştırma;

- Vücut ölçülerindeki orantı esas alınarak belirlenen güzellerin, yüz özelliklerinin, orantısal olarak ne durumda olduğunun belirlenmesi,
- Yıllar arasında makyaj tarzında oluşan kırılma ve tekrarların belirlenmesi,
- Güzellik yarışmalarında vücut güzellik ölçüleri gibi yüz güzelliğinin belirlenmesinde kullanılabilecek kriterlerin oluşturulmasına öncülük etmesi ve bu alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Bu araştırma, Miss Turkey Güzellik Yarışmasının arşivinden ulaşılabilen 1996 – 2009 yılları arasında birinci seçilen 14 Türkiye Güzelinin yüz ve gözlenebilir makyaj özelliklerini kapsamaktadır. Araştırma, Miss Turkey Güzellik Yarışmasının Arşivinde yer alan katalog fotoğraflarından elde edilen görüntülerle sınırlıdır.

Yöntem

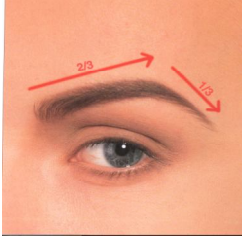
Bu araştırma, tarama yöntemi ile yapılmıştır. Araştırmada; yüz karakteristik özellikleri ve gözlenebilir makyaj özellikleri olmak üzere, bulgular iki kategoride toplanmıştır. 1996 - 2009 yılları arasında seçilen 14 Türkiye Güzelinin Miss Turkey Güzellik Yarışması

¹³ Şennur Kayabaş, *1929-1933 Türkiye Güzellerinin Saç Tasarımlarının Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi, Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Ankara 2009.

Arşivinden alınan katalog fotoğraflarındaki yüzlerin karakteristik görüntüleri niceliksel olgu verisi olarak, uygulanan gözlenebilir makyaj özellikleri, saç çizgisi ve yüz şekli niteliksel olgu verisi olarak toplanmıştır.

I. Niceliksel Kriterler: Yüzün niceliksel karakteristik özelliklerini; gözün, kaşın, burnun, dudakların, alın ve çenenin durumu belirler. Aşağıda yer alan tanımlar, perspektif resim tekniğinde kullanılan oran ve simetri özelliklerinden yola çıkılarak belirlenmiştir.¹⁴ Bunlar çalışmada kullanılan niceliksel kriterlerdir.

1. Alın Genişliği: Saç çizgisi ile kaş altından alınan yatay çizginin arasında kalan mesafedir.

Şekil 2. (H. Kirchberger)

2. Kaş Orantısı: Kaşlar göz çukurunun eğimli çizgisini takip eder. Kaş orantısı, başlangıçtan kavise (kaş köşesi) kadar olan 2/3'lik kısım ile kavisten bitime kadar olan 1/3'lük kısımdan oluşur.¹⁵

3. Göz Açıklığı: İç ve dış göz kenarları (epicanthus) arasındaki mesafeye göz uzunluğu denir. Alt ve üst göz kapak kenarlarının arasındaki en geniş uzunluktur ve ölçü olarak göz uzunluğunun 1/3'üne tekabül eder.¹⁶

4. Ağız Genişliği: Ağız genişliği, göz uzunluğunun 1,5 katı ile elde edilen veridir.¹⁷ Ağız kapalı iken komissürler arası mesafeye denk düşer.

5. Dudakların Kalınlığı: Dudak kalınlığı, üst dudak ve alt dudak kalınlığı olarak ele alınır. Üst dudak kalınlığı; ağız uzunluğunun 1/8'i , alt dudak kalınlığı; ağız uzunluğunun 1/5'i kadardır.¹⁸

6. Burun – Ağız Orantısı: Burun tabanından alınan yatay çizgi ile çene altından alınan yatay çizgi arasındaki mesafenin 1/3'i, burun tabanı ile iki dudak arasından alınan

¹⁴ Saadetin Çağlarca, *Perspektif Resim ve Tekniği*, İnkılap Kitapevi, 3. baskı, İstanbul 1991, s. 61.

¹⁵ Kirchberger Horst, *Make-Up*, München 2000, s. 58.

¹⁶ Saadetin Çağlarca, *Perspektif Resim ve Tekniği*, İnkılap Kitapevi, 3. baskı, İstanbul 1991, s. 61

¹⁷ *age.*, s. 61.

¹⁸ *age.*, s. 61.

yatay çizgi arasındaki mesafeyi verir. Bu veri burun ile ağız arasındaki mesafenin darlığı – genişliği konusunda yorum yapmamızı sağlar.¹⁹

7. Çene Orantısı: Burun alt kenarından alınan yatay çizgi ile iki dudak arasından alınan yatay çizgi arasındaki mesafenin 2 katı, dudak çizgisi ile çene altından alınan yatay çizgi arasındaki mesafeyi verir. Bu oranın yükselmesi çenenin uzunluğuna, azalması ise çene kısalığına denk düşer.²⁰

Güzellere ait niceliksel özelliklerin belirlenmesinde aşağıdaki sıra izlenmiştir;

1. Fotoğraf üzerinde uzvun güzeldeki uzunluğu ölçülür, bu uzunluk, uzvun gerçek ölçüsü olarak kabul edilir.

2. Sonra uzvun orantısal ölçüsü rakamsal olarak hesaplanır, bu değer uzvun orantısal gerçek ölçümü olarak ifade edilir.

3. Her bir güzelin ölçümünü yaptığımız uzvundan elde edilen gerçek orantısal ölçümü ideal ölçüme bölünerek “k” sabiti elde edilir. “k” sabitinden %25’lik sapmalar ideal sınırlar içinde varsayılmıştır. Buna ideal orantı sabiti denilir.

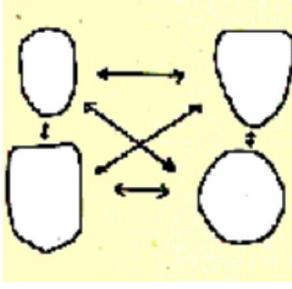
4. Sonuçta “k” değerine bakarak bir yorumlamaya gidilir. “k” değeri, “0”a yaklaştıkça ideal orandan “büyüklük” anlamında sapma, “k”değeri “1,25” den büyük değerler için ise ideal orandan “küçüklük” anlamında sapma söz konusudur.

Buna göre uzuvlar, $0 < k < 0,75$ arasındaki değerler büyük, $0,75 \leq k \leq 1,25$ arasındaki değerler ideal, $k > 1,25$ olanlar ise küçük olmak üzere 3 farklı nitelikte sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma sonucuna göre frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak grafikler oluşturulmuştur.

II. Niteliksel Kriterleri; yüzün şekli, saç çizgisi, ten rengi, uygulanan makyaj özellikleri, tene, göze, dudağa uygulanan kontur ve renklendirme işlemleri niteliksel kriterleri oluşturur. Aşağıda yer alan tanımlar çalışmada kullanılan niteliksel kriterleri ifade eder.

¹⁹ age.

²⁰ age.

Şekil 1. Yüz Şekilleri (H. Kirchberger)

1.Yüz Şekli: Yüz kemiklerinin şekli, alın ve çene şekil özelliklerine bakılarak yapılan analizdir. Temel olarak; oval, dairese, dörtgensel, üçgensel olmak üzere dört temel yüz şekli üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.²¹

1.1.Oval Yüz Şekli: Hatları ve oranları diğer yüz tiplerini belirlemede ölçüt olarak kabul edilen ideal yüz şeklidir.²²

1.2. Dairesel Yüz Şekli: Saç çizgisi ile çene ucunu birleştiren dikey çizgi ve elmacık (zigomatik) kemiklerini birleştiren yatay çizginin, yüzü birbirine eşit veya eşite yakın 4 kadrana ayırdığı kısa ve geniş yüz tipidir.²³

1.3. Dörtgensel Yüz Şekli: Kare ve dikdörtgen yüz şekillerini kapsar. Kare yüz şeklinde, alın ve çene kemiği arasındaki mesafe elmacık kemikleri arasındaki mesafeye eşittir, köşelidir. Dikdörtgen uzun yüzde, alın ve çene arasındaki mesafe elmacık kemiklerinden geçen yatay çizgi mesafesinden daha uzundur.²⁴

1.4. Üçgensel Yüz Şekli: Geniş bir alın ve çeneye doğru daralan şekli ile üçgensel kalp yüz şekli, geniş bir çene altına doğru daralan şekli ile üçgensel armut yüz şekli, geniş yanak kemikleri ile gittikçe daralan alın ve çene ile üçgensel elmas yüz şekli oluşur.²⁵

2. Ten Rengi: Melanositlerin cilt yüzeyindeki dağılımının göz ile algılanmasından oluşan deri yüzeyi rengidir. Aynı zamanda karoten ve kılcıl damarlarda cildin rengini etkilemektedirler. Siyah ırk hariç ten rengi; nötr, kırmızımsı ve sarımsı (Şekil 3) olmak üzere üç ana grupta incelenir.²⁶

²¹ Kirchberger Horst, *Make-Up*, München 2000, s. 16.

²² *age.*, s: 16; Ann Eaton, F. Openshaw, *Kozmetik Makyaj ve Manikür*, Çev. Nursel Fırat, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995, s. 109-111.

²³ Kirchberger Horst, *Make-Up*, München 2000; Ann Eaton, F. Openshaw, *Kozmetik Makyaj ve Manikür*, Çev. Nursel Fırat, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995. Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995, s:109-111.

²⁴ Kirchberger, *age.*; Eaton, Openshaw, *age.*

²⁵ Kirchberger, *age.*; Eaton, Openshaw, *age.*

²⁶ Kirchberger, *age.*, s. 25.

Şekil 3. Ten Renkleri (H. Kirchberger)

3. Saç Çizgisi: Saçın alın derisi ile birleştiği hattır.

4. Makyaj Türü: Klasik, moda, avant garde(sıra dışı) tekniklerini kapsayan; güzelleştirici- düzeltici makyaj uygulamalarıdır.²⁷

5. Ten Makyajı: Cilt rengini vurgulamak, ışıklandırma- gölgelendirme yapmak, cildin tonunu 1-2 nüans değiştirerek açmak ya da koyultmak amacı ile tene dekoratif kozmetiklerle yapılan renklendirme işlemidir.²⁸

6. Göz Makyajı: Göz çevresine dekoratif kozmetiklerle yapılan, göz güzelliğini ön plana çıkararak kusurlarını örten, renk ve derinlik kazandırmayı amaçlayan ve kirpik diplerine uygulanan hat belirginleştirme işlemidir.

7. Dudak Makyajı: Orijinal dudak çizgisini belirginleştirmek, dudak çizgisindeki kusurları düzeltmek amacı ile dekoratif kozmetik ürünlerle yapılan açıklık- koyuluk, parlaklık-matlık ölçütleri olan renklendirme ve hat belirginleştirme işlemidir.

8. Allık: Yüz görüntüsünü yumuşatmak, renk katmak. ideal yüz hattına ulaşmak amacı ile dekoratif kozmetik ürünlerle uygulanan pembe- kırmızı, şeftali ve kahve bronz ton ölçütleri olan renklendirme işlemidir.

Güzelere ait niteliksel olan saç çizgisi, makyaj türü, ten makyajı, göz makyajı, dudak makyajı ve allık tonu özellikleri; yazarlar ve bağımsız bir uzman tarafından görsel olarak değerlendirilmiş. Elde edilen verilerin frekans - yüzde dağılımları hesaplanarak grafikler oluşturulmuştur.

Güzelere ait niteliksel olan diğer kriterlerden ten rengi; kozmetik makyajda teni renklendirmede kullanılan 3 ana renk ile eşleştirilerek belirlenmiştir. Yüz şekli; kozmetik

²⁷ François Nars, *Make-up Your Mind by François Nars*, Newyork 2001.

²⁸ Kirchberger Horst, *Make-Up*, München 2000, s. 25; Victoria Rayner, *Clinical Cosmetology*, New York 1993, s. 124.

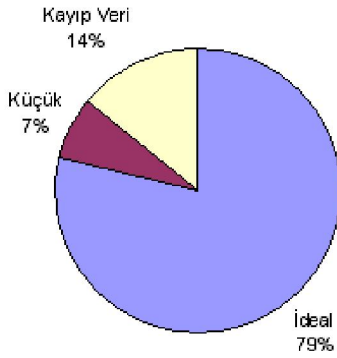
makyajda kullanılan 4 ana yüz şekli ile güzellerin grafiksel yüz şekilleri eşleştirilerek belirlenmiştir. Frekans - yüzde dağılımları hesaplanarak grafikler oluşturulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın niteliksel ve niceliksel bulguları grafikler halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

I. Niceliksel Bulgular ve Yorumlar: Bu başlık altında ; alın genişliği, kaş orantısı, göz açıklığı, burun- ağız orantısı, ağız genişliği, dudaklar ve çene kriterlerine ait veriler yorumlanmıştır.

Grafik 1: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin Alın Genişliği Dağılım Grafiği

N: 14

Kayıp: 2005, 2008 yılları verilerini kapsamaktadır.

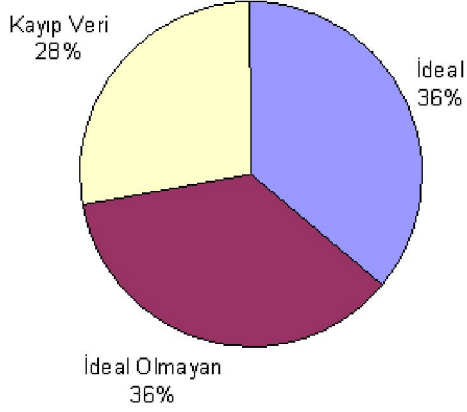
Küçük: 2006 yılı verisini kapsamaktadır.

İdeal: 1996,1997,1998,1999,2000,2001,2002,2003, 2004,2007,2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 1’de birinci olan güzellerin %79’unun alın genişliğinin ideal, %7’sinin küçük olduğu görülmektedir. Fotoğraf üzerinden net olarak ölçü alınmadığı için %14’ü kayıp veri olarak değerlendirilmiştir. Buna göre; 1996 – 2009 yılları arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin çoğunluğunun alın genişlikleri perspektif resim tekniği ölçülerine göre ideal tanım kapsamı içerisinde olduğu görülmektedir. Yüz uzunluğunun 1/3’ünü oluşturan alın, gözle algılanma aşamasında geniş bir alan ve öncelik oluşturması nedeniyle kolayca ayırt edilebilir. Bu neden ile küçük- büyük alınlar bir istisna dışında seçim aşamasında ayıklanmış olabilir.

Grafik 2: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Kaş Orantısı” Dağılım Grafiği

Grafik 2.1: Kaş Uzunluğuna Göre

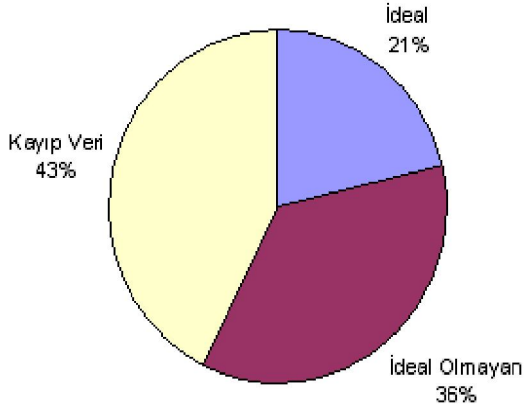
N: 14

Kayıp: 2003, 2005, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

İdeal: 1996, 1997, 1998, 1999, 2007 yılları verilerini kapsamaktadır.

İdeal Olmayan: 2000, 2001, 2002, 2004, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 2.2: Kaş kavisine Göre

N: 14

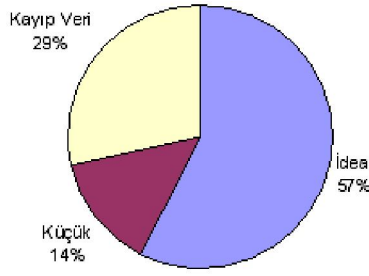
Kayıp: 2000, 2001, 2003, 2005, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

İdeal: 1998, 1999, 2002 yılları verilerini kapsamaktadır.

İdeal Olmayan: 1996, 1997, 2004, 2006, 2007 yılları verilerini kapsamaktadır.

Kaş uzunlukları ve kaş kavislerinin değerlendirilmesinde görsel materyal kalitesinden kaynaklanan veri kayıp oranları kaş uzunluğunda %28, kaş kavisinde %43'tür. Kayıp oranlarının yüksekliğinin yanı sıra ideal oranlarda sırası ile kaş uzunluğunda %36, kaş kavisinde %21 gibi düşük yüzdeler tespit edilmiştir. Katalog fotoğraflarının standart olmaması veri kaybının en önemli etkenidir. Yüzde nispeten küçük bir alanı kapsayan kaşların ideal uzunluklarının tespiti ve kavis özelliklerinin ayırt edilmesi jüri değerlendirmesini zorlaştıran bir unsurdur. Kaldı ki uzmanlık gerektiren bu durum jüri üyelerinin yeterliliği, uygun makyaj ve kaş düzeltme işlemlerinin yapıp yapılmadığı ve bakış mesafesi gibi parametreler ile doğrudan ilintilidir. (Grafik 2)

Grafik 3: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin” Göz Açıklığı” Dağılım Grafiği

N: 14

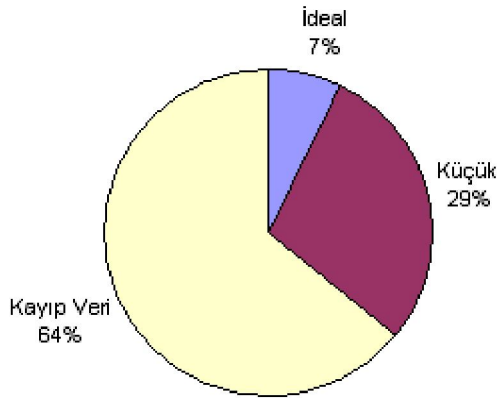
Kayıp: 1999, 2005, 2008, 2009 yıllarının verilerini kapsamaktadır.

Küçük: 1997, 2002 yıllarının verilerini kapsamaktadır.

İdeal: 1996, 1998, 2000, 2001, 2003, 2004, 2006, 2007 yıllarının verilerini kapsamaktadır.

Türkiye Birinci Güzellerinin %57'sinin göz açıklığının ideal ölçülere uygun olduğu görülmektedir. İletişimde önem ve öncelik gösteren göz teması, bu özelliğin kolay fark edilmesini sağlamış olabilir. Küçük göz açıklıkları %14 gibi bir değerle yapısal doğal bir varyasyon olabileceği gibi fotoğraf çekimi sırasında flaşa bağlı bir refleksin anlık yapay görünümünden kaynaklanmış olabilir. (Grafik 3)

Grafik 4: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Ağız Burun Orantısı” Dağılım Grafiği

N: 14

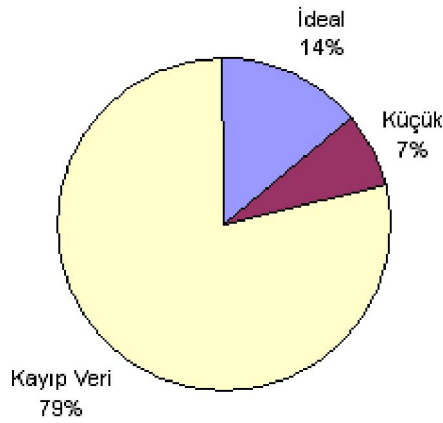
Kayıp: 1997, 1999, 2002, 2003, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Küçük: 1998, 2000, 2001, 2004 yılları verilerini kapsamaktadır.

İdeal: 1996 yılları verilerini kapsamaktadır.

Türkiye Birinci Güzellerinin “ağız – burun” orantılarındaki %64'lük yüksek veri kaybı değerlendirme ve yorum yapma imkanını zorlaştırmaktadır. Güzellerimizde ağız-burun arasındaki mesafenin %29'luk oranla nispeten küçük olması katalog fotoğraf çekimlerinde gülümseme görüntüsü verme aşamasında mimik kaslarının kontraksiyonu ile çenenin yukarıya çekilmiş olmasından kaynaklanmış olabilir. (Grafik 4)

Grafik 5: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Ağız Genişliği” Dağılım Grafiği

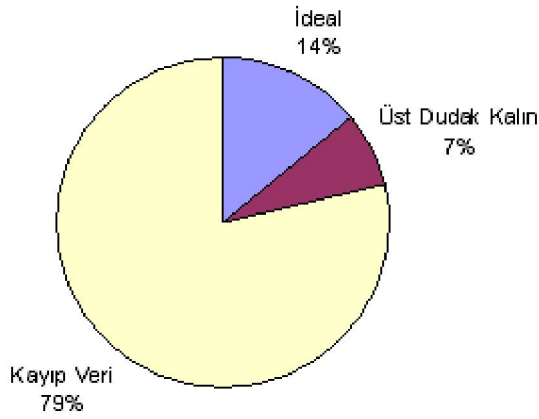
N: 14

Kayıp: 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Küçük: 1996 yılı verisini kapsamaktadır.

İdeal: 2004, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 6: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Dudak Kalınlıkları” Dağılım Grafiği

N: 14

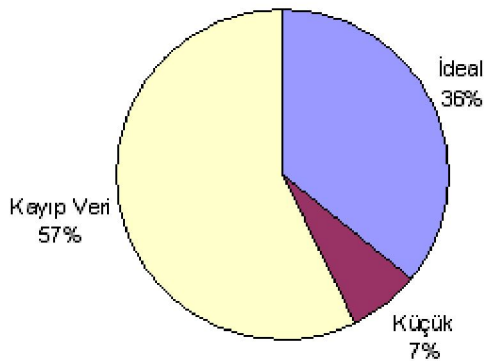
Kayıp: 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Üst Dudak Kalınlığı: 2006 yılı verisini kapsamaktadır.

İdeal: 1996, 2004 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 5 ve Grafik 6’da Türkiye Birinci Güzellerinin “ağız genişliği” ve “dudak kalınlıklarının” katalog fotoğraflarından tespit etmek mümkün olamamıştır. %79’luk kayıp veri oranının yüksekliği yorum imkanını kısıtlamaktadır.

Grafik 7: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Çene Orantısı” Dağılım Grafiği

N: 14

Kayıp: 1996, 1997, 1999, 2002, 2003, 2005, 2006, 2008 yılları verilerini kapsamaktadır.

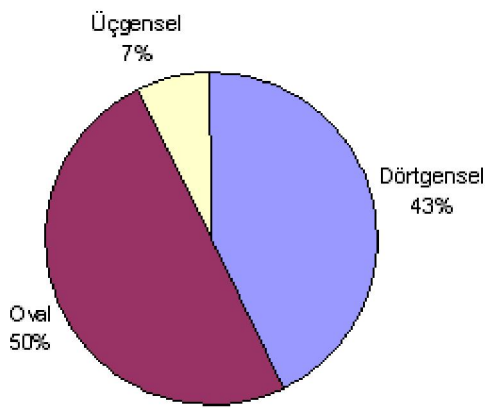
Küçük: 2009 yılı verisini kapsamaktadır.

İdeal: 1998, 2000, 2001, 2004, 2007 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 7’de %57 kayıp veriye rağmen Türkiye Birinci Güzellerinin %36’sının “çene uzunluklarının” ideal ölçülere uygun olduğu görülmektedir. Katalog fotoğraflarının standart olmaması kayıp veri oranını arttırarak yorum yapmayı zorlaştırmaktadır. Üçgensel yüz şekline sahip 2009 Türkiye Birinci Güzelinin “çene orantısının” küçük olması ise, yüz şeklinin karakteristik özelliğinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Niteliksel grafikler;

Grafik 8: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Yüz Şekilleri” Dağılım Grafiği

N: 14

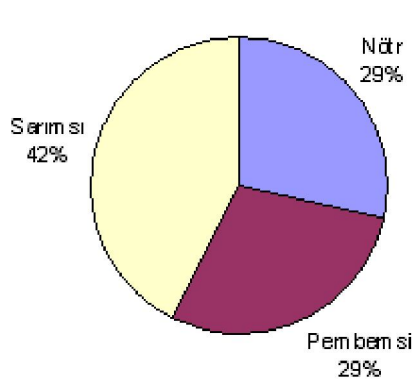
Üçgensel: 2009 yılı verisini kapsamaktadır.

Dörtgensel: 1998, 2001, 2002,2003, 2005, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Oval: 1996, 1997, 1999, 2000, 2004, 2007, 2008 yılları verilerini kapsamaktadır.

Türkiye Birinci Güzellerinin Grafik 8’e göre %50’sinin oval dolayısı ile ideal yüz ölçülerine sahip oldukları görülmektedir. %43 gibi yüksek bir orana sahip dörtgensel yüz şeklinin ise oval ideal yüz şekline en yakın yüz şekli olduğu görülür. Tüm güzeller içinde tek üçgensel yüze sahip olan 2009 yılı güzeli istisna olarak düşünölmüştür.

Grafik 9: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Ten Rengi” Dağılım Grafiği

N: 14

Sarımsı: 1997, 1998, 2000, 2003, 2006, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

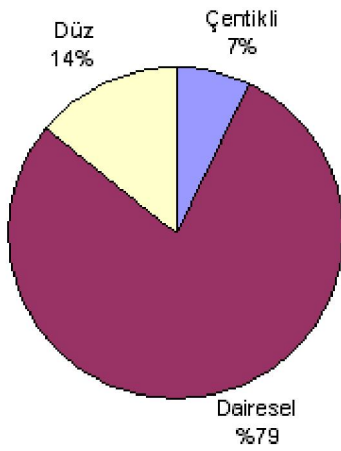
Nötr: 1996, 2001, 2005, 2007 yılları verilerini kapsamaktadır.

Pembemsi: 1999, 2002, 2004, 2008 yılları verilerini kapsamaktadır.

Türkiye Birinci Güzellerinin % 42’sinin sarımsı, %29’unun pembemsi ve %29’unun nötr ten rengine sahip olduğu Grafik 9’da gözlenmiştir.

Farklı etnik grupların yaşadığı Anadolu, tarih boyunca değişik uygarlıkların hüküm sürdüğü, yerleşime elverişli bir çekim alanı olan coğrafyadır. 3 kıtaya yayılan 600 yıllık Osmanlı İmparatorluğu ve sonrasındaki Cumhuriyet Dönemlerinde, çok sık göç hareketleri yaşanmıştır. Bu nedenle tüm ten renklerinin tanımlanması yadırganmamalıdır. Bunların içinde Orta Asya kökenli Türk popülasyonunun Anadolu’da nispeten daha kalabalık olmasının güzellerimizin ten rengine de yansması beklenen bir durumdur.

Grafik 10: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Saç Çizgisi” Dağılım Grafiği

N: 14

Çentikli: 1996 yılı verisini kapsamaktadır.

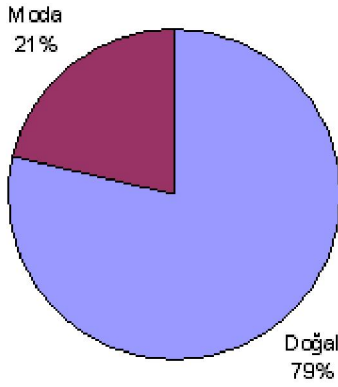
Dairesel: 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2004, 2005, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Düz: 2003, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Güzellerin %79’unun dairesel saç çizgisine sahip olduğu gözlenmiştir. Oval yüz şeklinde genellikle saç çizgisinin dairesel olması beklenen bir durumdur. Güzellerimizin %50’sinin yüz şeklinin oval olması ile alın çizgisinin düz olarak tespit edilen 2003 ve 2006 güzellerinin dörtgensel yüz özelliklerine sahip olduğu bu bulgu ile örtüşmektedir.

Diğer dörtgensel yüz özelliklerine sahip olan 1998, 2001, 2002 ve 2005 güzellerinin ise dairesel alın çizgisine sahip olduğu gözlenmiştir. Dörtgensel yüz özelliklerine sahip olan bir yüz şeklinin düz ve dairesel saç çizgisine sahip olabileceği beklenen bir olgudur (Grafik-10).

Grafik 11: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Makyaj Türü” Dağılım Grafiği

N: 14

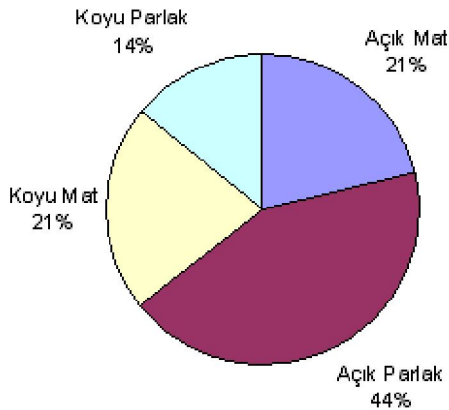
Moda: 2004, 2005, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Doğal: 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Grafik 11’de güzellerin tamamında güzelleştirici- düzeltici makyajın varolduğu; %79’una doğal makyaj, %21’ine moda makyajı uygulandığı gözlenmiştir. Güzelleştirici- düzeltici makyajı oluşturan unsurlardan ten makyajı, göz makyajı, dudak makyajı uygulamalarının yapıldığı tespit edilmiştir. Doğal makyaj uygulamaları, 1996- 2003 yılları arasında 8 yıllık süreçte tekrarlandığı, 2004-2006 yılları arasında kırılma yaşandığı ve 2006’dan günümüze doğal makyaj uygulama tekrarının devam ettiği görülmüştür.

2004- 2006 yılları arasındaki 3 yıllık periyotta uygulanmış olan moda makyajı uygulamalarında dönemin makyaj eğilimleri ile makyaj sanatçısının ve güzelin tercihlerinden kaynaklanmış olması düşünülebilir.

Grafik 12: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Dudak Renklendirme ” Dağılım Grafiği

N: 14

Koyu Parlak: 1997, 2006 yılları verilerini kapsamaktadır.

Koyu Mat: 1998, 1999, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

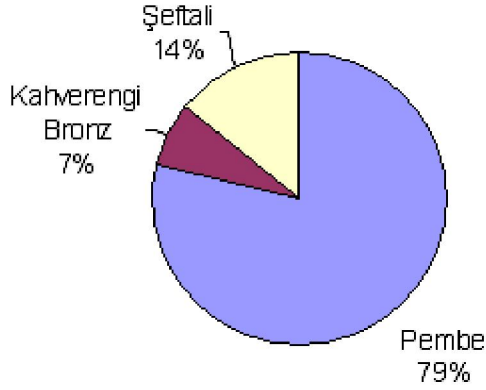
Açık Parlak: 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2007 yılları verilerini kapsamaktadır.

Açık Mat: 1996, 2000, 2008 yılları verilerini kapsamaktadır.

Dudak renklendirmede temel alınan koyuluk- açıklık ve parlaklık-matlık kriterleri uygulanan makyaj türü ve dudak biçimi ile ilişkilendirilebilir. Bundan yola çıkılarak dudak renklendirmede kullanılan parlak tonların uygulandığı yıllar (Grafik 12) ile moda makyajı

uygulanan yılların (Grafik 11) örtüştüğü görülmektedir. Aynı şekilde mat tonların uygulandığı yıllar (Grafik 12) ile doğal makyaj uygulamalarının da (Grafik 11) örtüştüğü söylenebilir.

Grafik 13: 1996-2009 Yılları Arasındaki Türkiye Birinci Güzellerinin “Allık Rengi ” Dağılım Grafiği

N: 14

Pembe: 1996, 1999, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 yılları verilerini kapsamaktadır.

Şeftali: 1998, 2000 yılları verilerini kapsamaktadır.

Kahverengi-Bronz: 1997 yılı verisini kapsamaktadır.

“Allık Rengi” grafiğinde (Grafik 13) % 79 gibi yüksek bir oranla pembe rengin tercih edildiği gözlenmiştir. Güzelleştirici- düzeltici makyajda yüze renk vermek amacı ile kullanılan allığın pembemsi tonları daha çok sarımsı ve nötr ten rengine sahip kişilerde, yüze sağlıklı ve canlı görünüm vermek amacı ile tercih edildiği söylenebilir. Ten rengi analizinde sarımsı ve nötr renklerin % 71’lik bir orana sahip olması (Grafik 9), allık rengi seçiminde, pembemsi tonların daha çok tercih edilme nedenini açıklamaktadır.

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar

Yapılan araştırma sonuçlarına göre;

1. Türkiye güzellerinin % 79’unun ideal alın genişliğine sahip olduğu,
2. Türkiye güzellerinin kaş uzunlukları ve kavislerinin % 36 - % 36 (sırasıyla) sıklıkla ideale uygun olduğu,
3. Türkiye güzellerinin göz açıklıklarının % 57 oranla ideal olduğu,
4. Türkiye güzellerinin ten rengi dağılımının tüm ten renklerini kapsadığı ancak sarımsı tonun % 42 ile nispeten daha sık görüldüğü,
5. Türkiye güzellerinin % 50’sinin yüz şekillerinin ideal yüz ölçülerine (oval) sahip olduğu, % 43 gibi yüksek bir oranla da dörtgensel yüz şekline sahip olduğu,

6. Türkiye güzellerinin çene uzunluklarının % 36’sının ideal olduğu,
7. Türkiye güzellerinin saç çizgisinin % 79’unun dairesel olduğu,
8. Türkiye güzellerinin % 79’unun doğal makyaj türünü tercih ettiği,
9. Türkiye güzellerinin tamamında (% 100) güzelleştirici- düzeltici makyajın yapıldığı,
10. Türkiye güzellerinin dudak renklendirmelerinin farklı renklerde olduğu ancak açık parlak tonun % 44 ile nispeten daha sık uygulandığı,
11. Türkiye güzellerinin allık tercihlerinin ise % 79’unda pembe tonlarında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Öneriler

1. Bu araştırmada, Türkiye Birinci Güzellerinin perspektif resim tekniği kullanılarak ideale yakınlıkları kıyaslama yolu ile yapılmıştır. Ancak altın oran, elektronik ortamlarda yapılan yüz ölçümleri gibi farklı yöntemlerle güzellerin değerlendirilmesi yapılmalıdır.
2. Farklı yöntemlerle yapılan değerlendirmelerin, birbirleri ile de kıyaslaması yapılarak örtüşen yöntemler belirlenmelidir.
3. Benzer çalışmaların dünya güzelleri için de yapılarak Türkiye’den seçilecek adayların Dünya ölçütlerine uygunluğu, eleme ve jüri aşamasında göz önünde bulundurulmalıdır.
4. Türkiye güzellik Yarışmalarının jüri oluşturma aşamasında üyelerin ideal oran ve benzer yöntemler konusunda donanımlı ve deneyimli olmalarına özen gösterilmelidir ve jüri üyelerinin yarışma öncesi güzellerin görsel materyalleri üzerinde bu yöntemleri uygulayarak, ölçüm ve değerlendirmelerini yaparak nihai karar vermeleri sağlanmalıdır.
5. Benzer yüz karakteristiği çalışmaları Türkiye ve Dünya Güzellerinin vücut oranları içinde yapılarak; jürinin bunları da yarışma öncesi değerlendirme imkanı sağlanmalıdır.

6. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, dünya çapında tanıtım özelliği olan bu tür çalışmalara katkıda bulunarak, resmi olmasa bile yarı resmi bir formatta standardizasyonu ve organizasyonu yönlendirmelidir.

7. Yarışma organizasyonu eleme aşamasında tüm güzellerin standart formatta katalog resimlerini çekerek elemeyi kazananları bir albüm içerisinde toplamalıdır. Çekimlerde aydınlatma mesafe ve yüz görüntüsünün alın çizgisi net, kulaklar görünecek şekilde cepheden, dişler kenetlenmiş ağız kapalı pozisyonda, makyajsız olmasına özen gösterilmesi ve katalogların internet ortamında paylaşılabilir olması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

Amato, F. Yasemin, *Güzel Ol, Bugün, Yarın ve Daima*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 2004.

Aykut, Mahzar, “Güzellik Üzerine”, *Milli Kültür*, S. 60, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.

Bozkurt, Nejat, *Sanat ve Estetik Kuramları*, Asa Yayıncılık, Bursa 2000.

Çağlarca, Saadettin, *Perspektif Resim ve Tekniği*, İnkılap Kitapevi, 3. baskı, İstanbul 1991.

Drudi, Elizabetta, T. Paci, *Figure Drawing For Fashion Design*, Singapur 2008.

Duman, Doğan, Pınar Duman, “Kültürel Bir Değişim Aracı Olarak Güzellik Yarışmaları”, *Toplumsal Tarih*, S. 42, Ed. Ekrem Çakıroğlu, Tarih Vakfı, İstanbul 1997, s. 20-26.

Eaton, Ann, F. Openshaw, *Kozmetik Makyaj ve Manikür*, Çev. Nursel Fırat, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995.

Erhat, Azra, *Homer, İlyada*, Can Yayınları, İstanbul 1996.

Fournier, Pierre, “Lorenz Güzellik Teorisi”, *Türkiye Klinikleri Kozmetoloji Dergisi*, S. 3, Ed. Seher Bostancı, Ortadoğu Yayıncılık, Ankara 2003.

Jones, Robert, *Makyajla Yenilenin*, Çev. Ahmet Filik, Bizit Yayıncılık, İstanbul 2006.

Karaduman, Fazilet, K. E. Karaduman, A. Catterson, *Güzellik Uzmanları İçin Temel Ders Kitabı*, Ankara 1997.

Kayabaş, Şennur, *1929-1933 Türkiye Güzellerinin Saç Tasarımlarının Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Ankara 2009.

Kirchberger, Horst, *Make-Up*, München 2000.

Nars, François, *Make-up Your Mind*, Newyork 2001.

Öztamur, Pınar, “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Güzellik Yarışmaları ve Feminen Kadın Kimliğinin Kuruluşu”, *Toplumsal Tarih*, S. 99, Ed. Mustafa Yolaç, Tarih Vakfı, İstanbul 2002, s. 46-53.

Rayner, Victoria, *Clinical Cosmetology*, New York 1993.

Yılmaz, Yalçın, *Estetik ve Ahlaki Açıdan Toplumsal Değişmenin Bir Göstergesi Olarak Güzellik Yarışmaları*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2004.